

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
«Қазгидромет» Республикалық мемлекеттік мекемесі
Жамбыл облысы бойынша филиалы

ЖАМБЫЛ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚБЮЛЛЕТЕНІ

2026 жыл, I жартыжылдық

Тараз, 2026 ж.

МАЗМҰНЫ		Бет
	Алғысөз	3
1	Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері	4
2	Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	4
3	Атмосфералық жауын-шашын сапасының жай-күйі	8
4	Қар жамылғысының жай-күйі	9
5	Жер үсті сулары сапасының жай-күйі	10
6	Топырақтың ластану жай-күйі	11
7	Радиациялық жағдайы	12
	1 Қосымша	13
	2 Қосымша	15
	3 Қосымша	17
	4 Қосымша	17

Алғысөз

Ақпараттық бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желісіне қоршаған орта жай-күйіне экологиялық мониторинг жүргізу жөнінде «Қазгидромет» РМК арнайы бөлімшелерімен орындалатын жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень Тараз қаласы мен Жамбыл облысы аумағында қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдарды, қоғам мен халықты ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінің өзгеруі болған тенденциясының есебінен ҚР қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін бағалауға мүмкіндік береді.

1. Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері

Жамбыл облысы статистика департаментінің деректеріне сәйкес Жамбыл облысында тұрақты көздерден ластаушы заттардың нақты жиынтық шығарындылары 51,2 мың тоннаны құрайды. Тараз қаласы бойынша стационарлық көздерден ластаушы заттардың нақты жалпы шығарындылары 24,8 мың тоннаны құрайды.

Жамбыл облысында тіркелген автокөлік құралдарының саны 297,8 мың бірлікті құрайды (өсім 20,9 мың бірлік).

Статистика департаментінің деректеріне сәйкес, Жамбыл облысы, Тараз қаласында 36 474 жеке тұрғын үй, Жаңатас қаласында 1 439 жеке тұрғын үй, Қаратау қаласында 3 185 жеке тұрғын үй, Шу қаласында 6 650 жеке тұрғын үй бар. Қалалық елді мекендерде газбен қамтылған жалпы ауданның үлесі 100%, сумен қамтылуы 100% құрайды, ауылдық елді мекендерді газбен қамту 100%, сумен қамтуы 100 пайызды құрайды.

2. Жамбыл облысы атмосфералық ауа сапасының жай-күйі

Жамбыл облысының аумағында атмосфералық ауаның жай-күйіне бақылау 4 қол күшімен алынатын бекеттерде және 4 автоматты станцияда жүргізіледі (1 Қосымша).

Жалпы облыс бойынша ластану 15 көрсеткішке дейін анықталады: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) РМ 2,5 қалқыма бөлшектері; 3) РМ 10 қалқыма бөлшектері; 4) күкірт диоксиді; 5) көміртегі оксиді; 6) азот диоксиді; 7) азот оксиді; 8) фторлы сутек; 9) формальдегид; 10) күкіртсутек; 11) бенз(а)пирен; 12) марганец; 13) қорғасын; 14) кобальт; 15) кадмий.

Жамбыл облысы атмосфералық ауа сапасының бақылау нәтижелері

Тараз қаласы атмосфералық ауа ластану деңгейі «көтеріңкі» деп бағаланып СИ=3,5 (көтеріңкі деңгей) және ЕЖҚ=1% (көтеріңкі деңгей) болып анықталды.

Жаңатас қаласы атмосфералық ауа ластану деңгейі «төмен» деп бағаланып СИ=1,0 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) болып анықталды.

Қаратау қаласы атмосфералық ауа ластану деңгейі «төмен» деп бағаланып СИ=0,2 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) болып сипатталды.

Шу қаласы атмосфералық ауа ластану деңгейі «көтеріңкі» деп бағаланып СИ=4,2 (көтеріңкі деңгей) және ЕЖҚ=5,1% (көтеріңкі деңгей) болып сипатталды.

Кордай ауылында атмосфералық ауа ластану деңгейі «төмен» деп бағаланып СИ=1,0 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) болып сипатталды.

Нақты мәндер, сондай-ақ нормативтерден асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 1-кестеде көрсетілген.

Атмосфера ауасының ластану сипаттамасы

Көрсеткіштер	Орташашоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ	ШЖШ _{м.б} жағдайларының саны		
	мг/м3	ШЖШ _{о.т} асуеселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б} еселігі	%	> ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
						оның ішінде		
Тараз қаласы								
Қалқымабөлшектер (шаң)	0,128	0,85	0,80	1,60	0,06	1		
Күкіртдиоксиді	0,008	0,17	0,224	0,45	0	0		
Көміртегіоксиді	0,955	0,32	6,0	1,20	0,04	6		
Азот диоксиді	0,058	1,44	0,26	1,30	0,08	1		
Азот оксиді	0,035	0,59	0,13	0,33	0	0		
Фторлысутек	0,002		0,028	3,46	0,97	127		
Формальдегид	0,002	0,35	0,009	0,45	0	0		
Күкіртсутек	0,006	0,59	0,075	1,50	0,17	3		
Бенз(а)пирен	0,0003	0,29	0,0008		0	0		
Марганец	0,000053	0,053	0,000228					
Қорғасын	0,000044	0,148	0,000504					
Кобальт	0	0	0					
Кадмий	0	0	0					
Жаңатас қаласы								
күкіртдиоксиді	0,0108	0,22	0,497	0,99	0	0		
көміртегіоксиді	0,1310	0,04	1,175	0,24	0	0		
Қаратау қаласы								
күкіртдиоксиді	0,022	0,44	0,101	0,20	0	0		
көміртегіоксиді	0,007	0,002	0,450	0,09	0	0		
Шу қаласы								
PM 2,5 қалқымабөлшектері	0,0015	0,04	0,002	0,01	0	0		
PM 10 қалқымабөлшектері	0,0011	0,02	0,001	0,005	0	0		
күкіртдиоксиді	0,0125	0,25	0,022	0,04	0	0		
күкіртсутек	0,005		0,034	4,23	5,14	670		
Қордай а.								
күкіртдиоксиді	0,028	0,55	0,045	0,09	0	0		
көміртегіоксиді	0,282	0,09	5,188	1,04	0	0		

Экстремалды жоғары және жоғары ластану жағдайлары (ЖЛІ және ЭЖЛІ): Жамбыл облысының елді мекендерінде тіркелмеген.

2026 жылғы 1 жартыжылдықты 2025 жылдың 1 жартыжылдығымен салыстырғанда Жамбыл облысындағы атмосфералық ауаның ластану деңгейі:

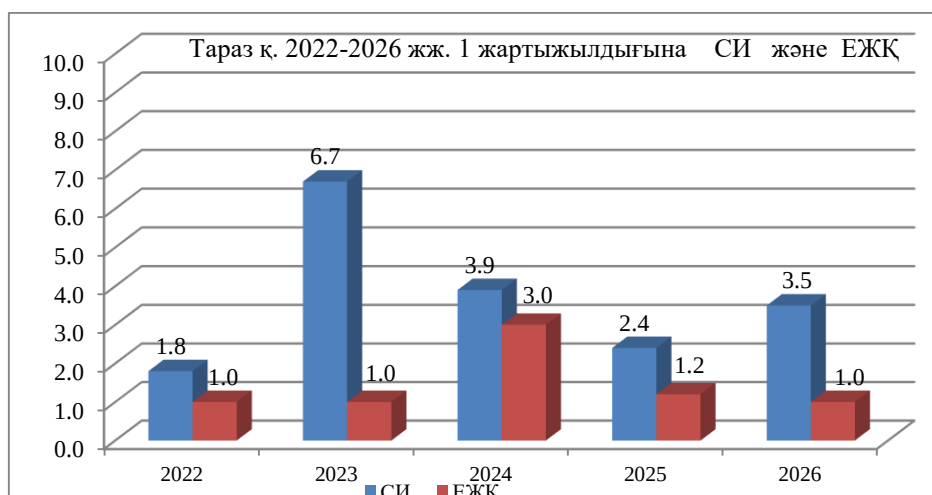
- өзгеріссіз — Жанатас, Қаратау, Шу, Тараз қалалары, Қордай ауылы (2 кесте).

**Жамбыл облысы аумағындағы атмосфералық ауа ластану деңгейінің
1 жартыжылдық динамикасы (2025–2026 жж.)**

Елді мекен	Ластану деңгейі		Негізгі ластанушы заттар ШЖШ _{м.б.} асу еселігі
	1тоқсан 2025ж.	1тоқсан 2026ж.	
Тараз қ	Көтеріңкі СИ – 2,4 ЕЖҚ – 1,2%	Көтеріңкі СИ – 3,5 ЕЖҚ – 1%	Қалқыма бөлшектер (шаң) 1,6. Көміртегі оксиді 1,2 Азот диоксиді 1,3 Формальдегид 1,5 Күкіртсутек 3,5
Жаңатас қ.	Төмен СИ=0,3 ЕЖҚ=0%	Төмен СИ=1,0 ЕЖҚ=0%	
Қаратау қ.	Төмен СИ=0,3 ЕЖҚ=0%	Төмен СИ=0,2 ЕЖҚ=0%	
Шу қ	Көтеріңкі СИ=2,7 ЕЖҚ=7%	Көтеріңкі СИ=4,2 ЕЖҚ=5,1%	Күкіртсутек 4,2
Қордай а.	Көтеріңкі СИ=0,5 ЕЖҚ=0%	Көтеріңкі СИ=1,0 ЕЖҚ=0%	Көміртегі оксиді 1,0

Қорытынды:

Соңғы бес жылда Тараз қаласы атмосфералық ауасының ластану деңгейі 1-ші жартыжылдықта келесідей болып өзгерді:

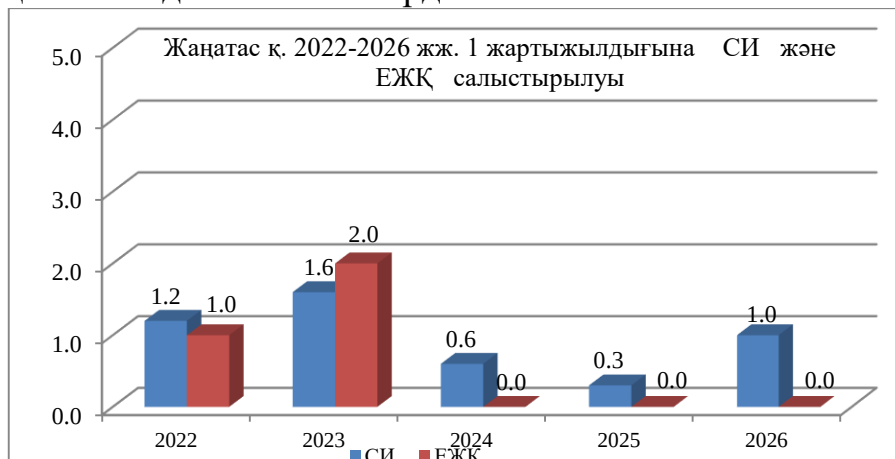
Графиктен көріп отырғанымыздай Тараз қаласы атмосфералық ауасының ластану деңгейі көтеріңкі болып бағаланып, тек 2023 жыл жоғары деңгейді көрсетті.

1-ші жартыжылдықта ауа райы жағдайы барикалық құрылымдардың жиі ауысуымен анықтады. Қар, жаңбыр түріндегі жауын-шашын байқалды. Қаңтар мен ақпан айларының кейбір күндерінде қар түріндегі қалың жауын-шашын тіркелді. Тұман мен көктайғақ қаңтар және ақпан айларында жиі, наурыз айында сирегірек байқалды. Сәуір айында жаңбыр, найзағай, кейбір күндері нөсер жаңбыр жауды, 2-ші онкүндікте облыстың солтүстігінде және таулы аймақтарында 1 градусқа дейін

үсік жүрді. Мамыр айында жаңбыр, найзағай, бұршақ, кейбір күндері нөсер жаңбыр, 3-ші онкүндікте облыстың таулы аймақтарында тұман байқалды, 3-ші онкүндіктің соңында облыс бойынша 38-40 градусқа дейін қатты аптап ыстық болды. Маусым айында қысқа мерзімді жаңбыр, найзағай, екпінді жел, кейбір күндері солтүстік-шығыста және таулы аймақтарында нөсер жаңбыр тіркелді. Сондай-ақ екпінді жел соқты, ақпан айының 1-ші және 3-ші онкүндіктерінде облыстың оңтүстік-батысында желдің күшеюі ТГҚ (төтенше гидрометеорологиялық құбылыстар) критерийлеріне, яғни 30 м/с және одан да жоғары деңгейге жетті. Ауаның төменгі температурасы қаңтардың 2-ші онкүндігінде облыстың солтүстігі мен таулы аймақтарында 19-24 градус аязға дейін төмендеді. Облыс аумағында бір айда жауған жауын-шашын мөлшері қаңтарда – 57%, наурызда – 65%, сәуірде – 51%, маусымда – 81%, яғни нормадан аз, ақпанда – 177%, мамырда – 135%, яғни нормадан көп болды.

ҚМЖ (қолайсыз метеорологиялық жағдайлар) мамырда 3 күн байқалды: 18, 19, 21, маусым айында 7 күн 08-14 аралығында.

Соңғы бес жылда Жаңатас қаласы атмосфералық ауасының ластану деңгейі 1-ші жартыжылдықта келесідей болып өзгерді:

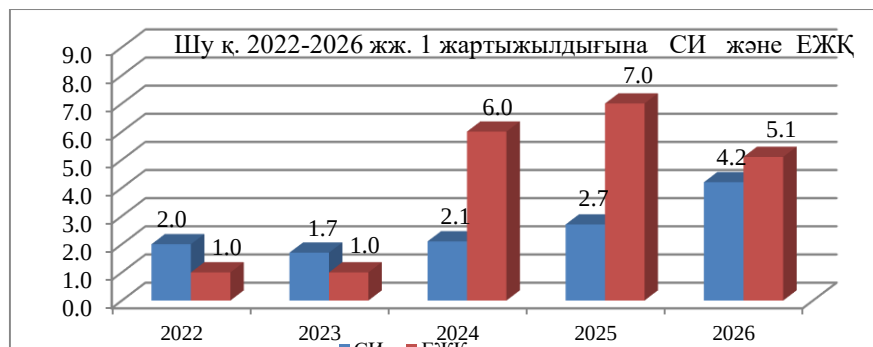
Ауа ластануының деңгейі 2024, 2025, 2026 жылдары төмен деп бағаланып, тек 2022, 2023 жылдары көтеріңкі деңгейді көрсетті.

Соңғы бес жылда Қаратау қаласы атмосфералық ауасының ластану деңгейі 1-ші жартыжылдықта келесідей болып өзгерді:

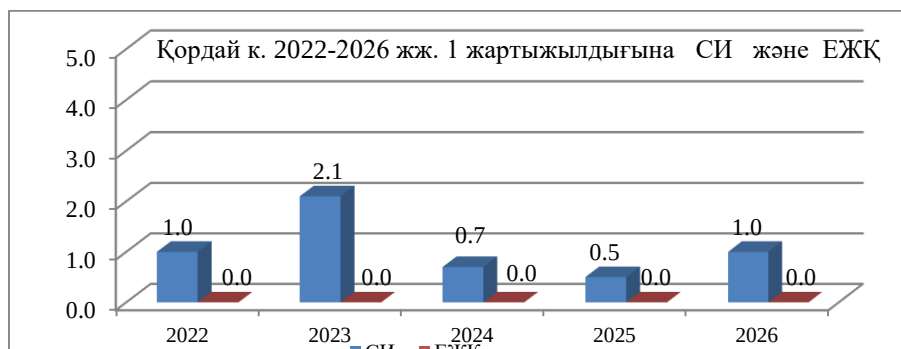
Атмосфералық ауа ластануының деңгейі төмен деп бағаланды.

Соңғы бес жылда Шу қаласы атмосфералық ауасының ластану деңгейі 1-ші жартыжылдықта келесідей болып өзгерді:

Атмосфералық ауа ластануының деңгейі көтеріңкі деп бағаланды.

Соңғы бес жылда Қордай кенті атмосфералық ауасының ластану деңгейі 1-ші жартыжылдықта келесідей болып өзгерді:

Графиктен көріп отырғанымыздай атмосфералық ауаның ластану деңгейі төмен болып бағаланып, тек 2023 жылы көтеріңкі деңгейді көрсетті.

3. Атмосфералық жауын-шашын сапасының жай-күйі

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамына бақылау 3 метеостанцияда (Қаратау, Тараз, Төле би) алынған жаңбыр суына сынама алумен жүргізілді.

Жауын-шашын сынамаларында гидрокарбонаттар – 35,15%, сульфаттар – 22,19 %, нитраттар – 5,60%, хлоридтер – 8,50%, кальций – 15,01 %, натрия – 5,38%, калия – 2,50 %, магния – 2,84 %, аммоний ионы – 2,83%.

3 кестеде жауын-шашын құрамындағы жекелеген ластаушы заттардың мөлшеріне сипаттама берілген.

3 кесте

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы

Көрсеткіштер	Метеостанциядағы ең төменгі концентрация	Метеостанциядағы ең жоғары концентрация
Жалпы минералдану	Төле би МС – 34,42/дм ³	Қаратау МС–45,02 мг/дм ³
Электр өткізгіштігі	Төле би МС – 61,40 мкСм/см	Қаратау МС– 70,57 мкСм/см

рН (сутегі көрсеткіші)	Төле би МС – 6,55	Қаратау МС– 6,81
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO ₄)	Қаратау МС – 6,8	Тараз МС– 10,3
Хлоридтер (Cl)	Қаратау МС– 2,9	Төле би МС– 3,7
Нитраттар (NO ₃)	Қаратау МС– 1,9	Тараз МС– 2,4
Гидрокарбонат тар(НСО ₃)	Төле би МС – 8,9	Қаратау МС– 21,4
Катиондар, мг/л		
Аммонии (NH ₄)	Тараз МС– 0,6	Қаратау МС-2,40
Натрии (Na)	Қаратау МС– 2,0	Тараз МС– 2,21
Калий (K)	Төле би МС – 0,8	Қаратау МС– 1,2
Магний (Mg)	Төле би МС – 1,0	Қаратау МС– 1,3
Кальций (Ca)	Қаратау МС– 5,5	Тараз МС– 6,5
Микроэлементтер, мкг/л		
Қорғасын (Pb)	МС Тараз – 0,43	Төле би МС – 0,5
Мыс(Cu)	Төле би МС– 1,7	Тараз МС– 2,3
Күшән (As)	Қаратау МС– 0,4	Тараз МС– 1,5
Кадмий (Cd)	Қаратау, Тараз МС -0,03	Төле би МС -0,1

4. Қар жамылғысының химиялық құрамы

Қар жамылғысының химиялық құрамына бақылау 2 метеостанцияда (Тараз, Қаратау) жүргізілді. Қар жамылғысы құрамында барлық анықталатын заттардың шоғырлары ШЖШ-дан аспады.

Қар жамылғысы сынамаларында гидрокарбонаттар 22,74%, сульфаттар 28,40%, хлоридтер 12,88%, кальций иондары 17,24%, натрий иондары 7,61%, калий иондары 2,47%, магний иондары 2,23% бойынша басым болды.

4 кестеде қар жамылғысы құрамындағы жекелеген ластаушы заттардың мөлшеріне сипаттама берілген.

4 кесте

Қар жамылғысының химиялық құрамы

Көрсеткіштер	Метеостанциядағы ең төменгі концентрация	Метеостанциядағы ең жоғары концентрация
Жалпы минералдану	Қаратау МС - 18,88 мг/дм ³	ТаразМС - 31,3 мг/дм ³
Электр өткізгіштігі	Қаратау МС - 31,5 мкСм/см	ТаразМС - 59,3 мкСм/см
рН (сутегі көрсеткіші)	Тараз МС - 6,0	Қаратау МС - 6,50
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO ₄)	Қаратау МС - 3,91	ТаразМС - 10
Хлоридтер (Cl)	Қаратау МС - 2,7	ТаразМС - 3,8
Нитраттар (NO ₃)	Қаратау МС - 0,8	ТаразМС - 1,4
Гидрокарбонат тар(НСО ₃)	Қаратау МС - 5,6	ТаразМС - 5,8
Катиондар, мг/л		
Аммонии (NH ₄)	Тараз МС - 0,47	Қаратау МС -0,48
Натрии (Na)	Қаратау МС - 1,59	Тараз МС - 2,2
Калий (K)	Қаратау МС - 0,50	Тараз МС - 0,7
Магний (Mg)	Қаратау МС - 0,5	Тараз МС - 0,6
Кальций (Ca)	Қаратау МС - 2,8	Тараз МС - 5,9
Микроэлементтер, мкг/л		

Қорғасын (Pb)	ТаразМС - 0,00	Қаратау МС - 0,14
Мыс(Cu)	Тараз МС - 0,48	Қаратау МС - 1,33
Күшән (As)	ТаразМС - 0,0	Қаратау МС - 0,22
Кадмий (Cd)	Қаратау МС - 0,0	Тараз МС - 0,01

5. Жамбыл облысы аумағындағы жер үсті сулары сапасының бақылау нәтижелері

Жамбыл облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 8 су объектісінің(Талас,Аса,Шу, Ақсу, Қарабалта, Тоқташ өзендері, Билікөл көлі және Тасөткел су қоймасы) 13тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының 32физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *көзбен шолу, су шығыны, су температурасы, сутегі көрсеткіші, мөлдірлігі, еріген оттегі, қалқыма заттар, ОБТ₅, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді заттар, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар.*

Жамбыл облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың учаскелеріндегі су сапасын сыныптаудың бірыңғай жүйесі» (*ҚР СРИМ 04.06.2025 жылғы № 111-НҚ бұйрығы*) (бұдан әрі – Бірыңғай жіктеме).

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

4 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасысыныбы		Параметрлері	Өлш. бірлік	Концентрация
	2025жылдың 1 жартыжылдығы	2026жылдың 1 жартыжылдығы			
Талас өзені	Зсынып (орташа ластанған)	Зсынып (орташа ластанған)	ОБТ ₅	мг/дм ³	2,11
			ОХТ	мг/дм ³	25,38
			Сульфаттар	мг/дм ³	138,41
			Магний	мг/дм ³	30,45
Аса өзені	Зсынып (орташа ластанған)	4сынып (ластанған)	Қалқыма заттар	мг/дм ³	60,0
Шу өзені	Зсынып (орташа ластанған)	Зсынып (орташа ластанған)	ОБТ ₅	мг/дм ³	2,45
			ОХТ	мг/дм ³	27,52
			Сульфаттар	мг/дм ³	191,5
			Магний	мг/дм ³	30,76
Ақсу өзені	4сынып (ластанған)	Зсынып (орташа ластанған)	ОБТ ₅	мг/дм ³	2,11
			ОХТ	мг/дм ³	24,91
			Сульфаттар	мг/дм ³	266,16
			Магний	мг/дм ³	41,8
Қарабалта өзені	4сынып (ластанған)	5сынып (өте ластанған)	Жалпы темір	мг/дм ³	0,117
			Сульфаттар	мг/дм ³	680,0
			Сульфаттар	мг/дм ³	504,0
			Магний	мг/дм ³	65,16
Тасөткел су қоймасы	4сынып (ластанған)	4сынып (ластанған)	ОХТ	мг/дм ³	33,9

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2025 жылдың 1-ші жартыжылдығы бойынша Ақсу өзені жер үсті су сапасы 4-ші сыныптан 3-ші сыныпқа ауысып, жақсарған;

Аса және Тоқташ өзендері жер үсті су сапасы 3-ші сыныптан 4-ші сыныпқа, Қарабалта өзенінің су сапасы 4-ші сыныптан 5-ші сыныпқа ауысып, нашарлаған;

Талас, Шу өзендері және Тасөткел су қоймасы жер үсті су сапасы айтарлықтай өзгерген жоқ.

Жамбыл облысы су объектілеріндегі негізгі ластаушы заттар магний, оттегіні химиялық және биохимиялық тұтыну, сульфаттар, жалпы темір және қалқыма заттар болып табылады.

Жоғары және экстремалды жоғары ластану жағдайлары

Жоғары (ЖЛ) және экстремалды жоғары ластану (ЭЖЛ) жағдайлары тіркелмеді.

Су объектілері тұстамаларындағы сапа бойынша ақпарат 2-қосымшада көрсетілген.

3-қосымшада Билікөл көлінің жер үсті су сапасының нәтижелері бойынша ақпарат.

6. Топырақтың ластану жай-күйі

Топырақтың ластануына мониторинг жүргізу Тараз қаласынан алынған топырақ сынамаларындағы ластаушы заттарды анықтау 5 нүктеде және Жамбыл облысында 8 сынама алу нүктесінде жылына үш рет жүргізіледі. Топырақта ауыр металдар құрамы: кадмий, қорғасын, мыс, хром, қорғасын анықталды.

6-кесте

Ауыр металдар шоғыры

Бақылау пунктінң атауы	Ауыр металдар шоғыры, мг/кг.									
	Cd		Pb		Cu		Cr		Zn	
	мин	макс	мин	макс	мин	макс	мин	макс	мин	макс
қ. Тараз	0,18	0,67	16,72	29,24	0,87	1,14	0,23	0,78	3,15	5,37
қ. Жаңатас	0,28	0,34	11,17	13,39	1,47	1,94	0,96	1,20	5,61	5,98
қ. Қаратау	0,19	0,23	26,14	27,28	0,67	0,98	0,64	0,83	3,82	4,04
қ. Шу	0,21	0,25	24,02	30,64	1,44	2,13	0,48	0,72	3,96	5,62
а. Қордай	0,16	0,23	20,13	23,86	0,99	1,72	0,39	0,54	2,51	3,85

Алынған топырақ сынамаларындағы қорғасын және хром құрамы шекті рұқсат етілген шоғырлар шегінде болды.

7. Радиациялық жағдайы

Жердегі гамма-сәулелену деңгейіне бақылаулар күн сайын 3 метеорологиялық станцияда (Тараз, Төле би, Шығанақ) жүргізіледі. Жамбыл облысы аумағында атмосфераның жер беті радиоактивтердің түсу тығыздығына бақылау 3 метеорологиялық станцияларда (Тараз, Төле би, Шығанақ) горизонтальді планшеттер алу бес тәуліктік сынама жолымен жүзеге асырылды.

7 кесте

Көрсеткіштердің шекті мәндері

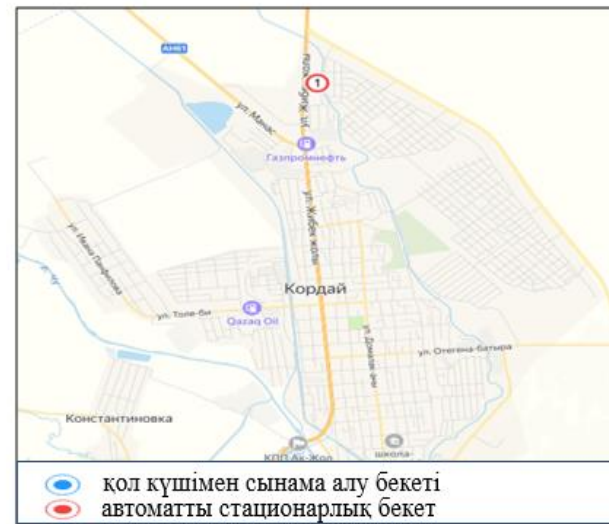
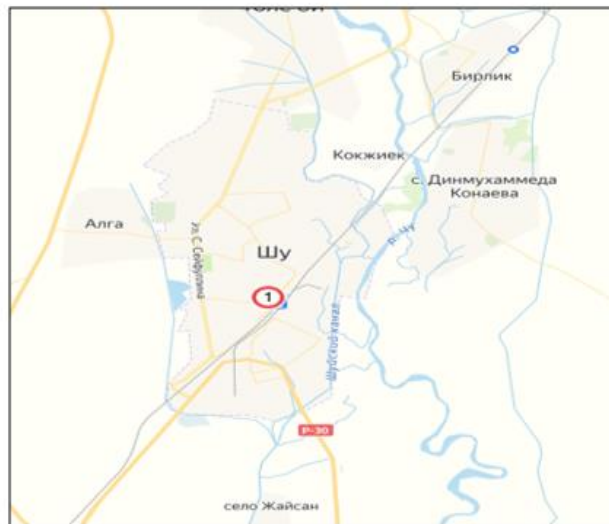
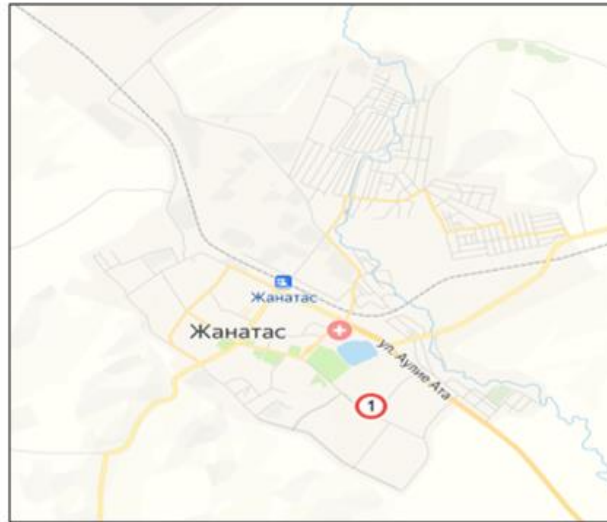
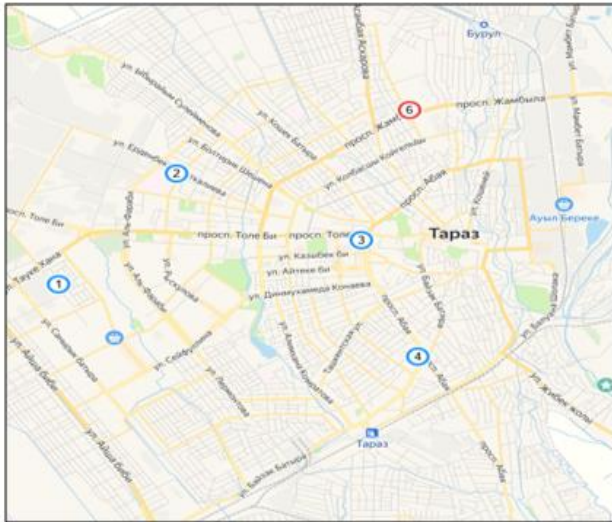
Көрсеткіштер (ШЖШ)	Максималды концентрация	Минималды концентрация
Гамма-фон(0,57 мкЗв/сағ)	0,25 мкЗв/сағ	0,08 мкЗв/сағ
Тығыздығы (110 Бк/м ²)	3,1 Бк/м ²	1,1 Бк/м ²

Облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,17 мкЗв/сағ құрады, ал орташа түсу тығыздығы 2,0 Бк/м² құрады, бұл рұқсат етілген шекті жолдан аспайды.

1 Қосымша

Жамбыл облысындағы бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын ластаушы заттар

Елді мекен	Бекеттердің мекен-жайы	Бақылау жүргізу	Анықталатын ластаушы заттар
Тараз қ.	№1 ЛББ Шымкент көшесі, 22	қолкүшімен алынғансы нама	Қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, фторлы сутек, формальдегид, бенз(а)пирен, қорғасын, марганец, кадмий, кобальт.
Тараз қ.	№2 ЛББ Рысбек батыр көшесі, 15, Ниетқалиев көшесінің бұрышы		
Тараз қ.	№3 ЛББ Абай және Төле би көшелерінің бұрышы		
Тараз қ.	№4 ЛББ Абай даңғылы мен Байзақ батыр көшесінің қиылысы		
Тараз қ.	№6 ЛББ Сәтбаев көшесі мен Жамбыл даңғылы	үзіліссіз режимде, әр 20 минут сайын	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, күкіртсутек
Жанатас қ.	№1 ЛББ учетный квартал 001, №18		күкірт диоксиді, көміртегі оксиді
Каратау қ.	№1 ЛББ Тамдыәулие көшесі, №130		күкірт диоксиді, көміртегі оксиді
Шу қ.	№1 ЛББ Шу қалалық ауруханасының маңында		PM 2,5 қалқыма бөлшектері, PM 10 қалқыма бөлшектері, күкірт диоксиді, күкіртсутек
Қордай а.	№1 ЛББ Кібек жолы көшесі, №496«А»		күкірт диоксиді, көміртегі оксиді

Жамбыл облысы бақылау бекеттері мен метеостанциясының орналасу сызбасы

2026 жылдың 1-ші жартыжылдығы бойынша Жамбыл облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама		Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы
Талас өзені		Су температурасы 4,0 – 25,0°C шегінде болды, сутегі көрсеткіші 8,10–8,35, суда еріген оттегінің шоғыры 8,02–12,3 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,18 – 2,92 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 13 – 19 см құрады.
Жасөркен а., Жасөркен а. 0,7 км жоғары, су бекеті тұстамасында	5 сынып	Қалқыма заттар – 55,0 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың концентрациясы фондық кластан асады.
Солнечный к., гидро бекеттен 0,5 км төмен	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,20 мг/дм ³ , ОХТ – 22,93 мг/дм ³ , сульфаттар – 140,66 мг/дм ³ , магний – 30,7 мг/дм ³ . Оттегіні биохимиялық және химиялық тұтынуы концентрациялары фондық кластан аспайды. Сульфаттармен магний концентрациялары фондық кластан асады.
Тараз қ., Тараз қ. 7,5 км жоғары, МАЭС тұстамасынан 0,7 км выше жоғары, су бекетінен 3,0 км жоғары	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,137 мг/дм ³ , ОХТ – 23,83 мг/дм ³ , сульфаттар – 133,66 мг/дм ³ , магний – 27,6 мг/дм ³ . Оттегіні биохимиялық және химиялық тұтынуы концентрациялары фондық кластан аспайды. Сульфаттардың және магний концентрациялары фондық кластан асады.
тұстама Тараз қаласынан 10 км төмен, қант және спирт комбинаттарының фильтрация алқаптарынан шыққан коллекторлы-дренаж суларынан 0,7 км төмен	3 сынып	ОХТ – 29,58 мг/дм ³ , сульфаттар – 147,0 мг/дм ³ , магний – 34,15 мг/дм ³ . Оттегіні химиялық тұтыну, сульфаттардың және магний концентрациялары фондық кластан асады.
Аса өзені		Су температурасы 3,0 – 21,0°C, сутегі көрсеткіші 8,25–8,40, суда еріген оттегінің шоғыры 8,03 – 11,9 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,35 – 3,45 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 10–17 см құрады.
Шөлдала шағын ауданы (көпір үсті), Құмшағал а/о.	3 сынып	ОХТ – 24,0 мг/дм ³ , сульфаттар – 109,28 мг/дм ³ , магний – 25,21 мг/дм ³ .
Аса өз., Аса а. 500 м төмен	5 сынып	Қалқыма заттар – 66,0 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың концентрациясы фондық кластан асады.
Білікөл көлі		Су температурасы 22,0 – 25,0°C, сутегі көрсеткіші 8,30, суда еріген оттегінің шоғыры 6,84 – 7,33 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 8,7 – 11,7 мгО/дм ³ , ОХТ 47,9– 52,9 мг/дм ³ , қалқыма заттар 59,0 – 89,0 мг/дм ³ , минерализация 1980–1996 мг/дм ³ , құрғақ қалдық 1919,0 – 1992,0 мг/дм ³ , мөлдірлігі 12– 13 см құрады.
Шу өзені		Су температурасы 2,0 – 26,2°C шегінде болды, сутегі көрсеткіші 8,15 – 8,40, суда еріген оттегінің шоғыры 6,82 – 14,0 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,06 – 3,00 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 2–17 см құрады.
Кайнар а. (Благовещенское а.),	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,45 мг/дм ³ , ОХТ – 28,35 мг/дм ³ ,

Кайнар а. 0,5 км төмен: су бекетінен 65 м. төмен		сульфаттар – 182,16 мг/дм ³ , магний – 27,65 мг/дм ³ , аммоний ионы – 0,687 мг/дм ³ , жалпы темір – 0,107 мг/дм ³ .Оттегіні биохимиялық тұтынуы концентрациясы фондық кластан аспайды. Оттегіні химиялық тұтыну, сульфаттардың, магний, аммоний ионы және жалпы темірдіңконцентрациялары фондық кластан асады.
Д.Қонаев а. 0,5 км төмен	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,45 мг/дм ³ , ОХТ – 26,7 мг/дм ³ , сульфаттар – 200,83 мг/дм ³ , магний – 33,88 мг/дм ³ . Оттегіні биохимиялықтұтынуы концентрациясы фондық кластан аспайды.Оттегіні химиялық тұтынуы, магнийжәне сульфаттардыңконцентрациясы фондық кластан асады.
Ақсу өзені	Су температурасы 3,4 – 26,2°С шегінде болды, сутегі көрсеткіші 8,20 – 8,40, суда еріген оттегінің шоғыры 7,3–13,9 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,82 – 2,34мгО/дм ³ , мөлдірлігі 1–9 см құрады.	
Ақсу а. 0,5 км жоғары, Ақсу өзені сағасынан 10 км	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,11 мг/дм ³ ,ОХТ – 24,91 мг/дм ³ , сульфаттар – 266,16 мг/дм ³ , магний – 41,8 мг/дм ³ , жалпы темір – 0,117 мг/дм ³ .Оттегіні жәнеі химиялық тұтынуы,жалпы темірдіңконцентрациялары фондық кластан аспайды. Сульфаттардың және магний концентрациялары фондық кластан асады.
Қарабалта өзені	Су температурасы 3,8 – 26,0°С шегінде болды, сутегі көрсеткіші 8,15 – 8,40, суда еріген оттегінің шоғыры 7,46 – 13,8 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,12 – 2,72мгО/дм ³ , мөлдірлігі 3–12 см құрады.	
Баласағұн к. Қырғызстанмен шекаралас, өзен сағасынан 29 км	5 сынып	Сульфаттар – 680,0 мг/дм ³ .Сульфаттардың концентрациясы фондық кластан асады.
Тоқташ өзені	Су температурасы 3,0 – 6,0°С шегінде болды, сутегі көрсеткіші 8,30, суда еріген оттегінің шоғыры 13,2 – 14,6 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,84 – 2,20 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 8–12 см құрады.	
Қырғызстанмен шекарада, Жауғаш Батыр а. ауыл шетіндегі өзен сағасынан 78 км қашықтықта	4 сынып	Сульфаттар – 504,0 мг/дм ³ , магний – 65,16 мг/дм ³ . Сульфаттардың және магнийдіңконцентрациялары фондық кластан асады.
Тасөткел су қоймасы	Су температурасы 14,0 – 21,0°С шегінде болды, сутегі көрсеткіші 8,10–8,25, суда еріген оттегінің шоғыры 8,63–9,11 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,05 – 2,99 мгО/дм ³ , мөлдірлігі 8 – 16 см құрады.	
Тасөткел а., Тасөткел стансасынан оңтүстікке қарай 2,5 км, су қойма бөгенінен (оңтүстік-шығысқа) 0,5 км жоғары	4 класс	ОХТ – 33,9 мг/дм ³ .

3 Қосымша

**Жамбыл облысының аумағындағы көлдердің
жер үсті сулары сапасының нәтижелері**

№	Ингредиенттердің атауы	Өлшем бірлігі	2026 жылдың 1 жартыжылдығы
			Билікөл көлі бойынша
1	Көзбен шолу		таза
2	Температура	°C	23,5
3	Сутегі көрсеткіші		8,30
4	Еріген оттегі	мг/дм ³	7,085
5	Мөлдірлігі	см	12,5
6	ОБТ5	мгО/дм ³	10,2
7	ОХТ	мг/дм ³	50,4
8	Қалқыма заттар	мг/дм ³	74,0
9	Гидрокарбонаттар	мг/дм ³	355,5
10	Кермектік	мг/дм ³	9,72
11	Минерализация	мг/дм ³	1988,0
12	Натрий + калий	мг/дм ³	470,5
13	Құрғақ қалдық	мг/дм ³	1955,5
14	Кальций	мг/дм ³	92,15
15	Магний	мг/дм ³	62,3
16	Сульфаттар	мг/дм ³	898,0
17	Хлоридтер	мг/дм ³	108,5
18	Фосфаттар	мг/дм ³	0,026
19	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,032
20	Нитритті азот	мг/дм ³	0,023
21	Нитратты азот	мг/дм ³	5,203
22	Жалпы темір	мг/дм ³	0,06
23	Аммоний ионы	мг/дм ³	0,155
24	АББЗ /СББЗ	мг/дм ³	0,03
25	Фенолдар	мг/дм ³	0,0005
26	Мұнай өнімдері	мг/дм ³	0,04
27	Су деңгейі	м	3,065

4 Қосымша

Анықтамалық бөлім

**Елді-мекен аумағындағы ластаушы заттардың шекті жол берілген шоғырлары
(ШЖШ)**

Қоспаның атауы	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік сыныбы
	максимальді бірреттік (ШЖШ _м)	орта-тәуліктік (ШЖШ _{о.т})	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,5	0,15	3
PM 10 қалқыма бөлшектері	0,3 17	0,06	

РМ 2,5 қалқымабөлшектері	0,16	0,035	
Хлорлысутек	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Күшән	-	0,0003	2
Озон (жербеті)	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкіртдиоксиді	0,5	0,05	3
Күкіртқышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртеутегі	0,008	-	2
Көміртегіоксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлысутек	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді-мекендердегі атмосфералық ауаға қойылатын гигиеналық нормативтер»
(2022 жылғы 02 тамыздағы № ҚР ДСМ-70)

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градация	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Айға бағалау
I	Төмен	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

Мемлекеттік органдарды тұрғындар қоғамдастығын ақпараттандыру үшін қалалардың атмосфера ластануының жай-күйі жөніндегі құжат 52.04.667–2005 БҚ. Әзірлеуге, салуға, баяндауға және мазмұндауға қойылатын жалпы талаптар.

Су пайдалану сыныптарын суды пайдаланудың санаттары (түрлері) бойынша саралау

Суды пайдалану сыныбы	Тазалау мақсаты/түрі	Су пайдалану сыныптары					
		1 сынып	2 сынып	3 сынып	4 сынып	5 сынып	6 сынып
Су экожүйелерінің қызметі	-	+	+	-	-	-	-
Балық өсіру/ихтиофаунаны қорғау	Албырт балық	+	+	-	-	-	-
	Тұқы балық	+	+	+	-	-	-
Ауыз су-шаруашылық сумен жабдықтау және тамақ өнеркәсібі кәсіпорындарын сумен жабдықтау	Қарапайым өңдеу	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы өңдеу	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды өңдеу	+	+	+	-	-	-
Мәдени-тұрмыстық су пайдалану	Туризм, спорт, демалыс,	+	+	+	-	-	-

	шомылу						
Суару	Дайындыксыз	+	+	+	+	-	-
	Тұндыру карталарын пайдалану кезінде	+	+	+	+	+	-
Өнеркәсіптік су пайдалану	Технологиялық процестер, салқындату процестері	+	+	+	+	+	-
Гидроэнергетика	-	+	+	+	+	+	+
Су көлігі	-	+	+	+	+	+	+
Тау-кен өндірісі	-	+	+	+	+	+	+

Ескертпе:

"+" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етеді;

"-" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етпейді.

* Су объектілерінде су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР АШМ СРК 09.11. 2016 жылғы №151 Бұйрық, оған 2024 жылғы 4 маусымдағы № 111-НҚ бұйрығымен өзгерістер енгізілді).

Радиациялық қауіпсіздік стандарты

Нормаланған мәндер	Доза шектері
Тиімді доза	Халық
	Жылына орта есеппен алғанда 1 мЗв кез келген 5 жыл ішінде 5 мЗв аспайды

* «Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге қойылатын санитарлық-эпидемиологиялық талаптар»

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген (бұдан әрі - ШРШ) мөлшері

Заттардың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі - ШРШ) топырақта мг/кг
Қорғасын (жалпы нысан)	32,0
Хром (жылжымалы нысан)	6,0

* Тіршілік ету ортасының қауіпсіздігіне арналған гигиеналық нормативтер Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрі 2021 жылғы 21 сәуірдегі № КР ДСМ -32 бұйрығымен бекітілген

«ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК ЖАМБЫЛ ОБЛЫСЫ ФИЛИАЛЫ

МЕКЕН-ЖАЙЫ:
ТАРАЗ ҚАЛАСЫ
ШЫМКЕНТ КӨШЕСІ 22
ТЕЛ. 8-(7262)-31-60-81
8-(7262)-56-80-51
E MAIL:info_zmb@meteo.kz